

ORJİNAL MAKALE / ORIGINAL ARTICLE

Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi / BAUN Sağ Bil Derg
Balıkesir Health Sciences Journal / BAUN Health Sci J
ISSN: 2146-9601- e ISSN: 2147-2238
Doi: <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.1053845>

Üniversite Öğrencilerinde İnteraktif Online Flört Şiddeti Eğitimi

Evrım GÖZ¹, Deniz Aslı DOKUZCAN²

¹ Tarsus Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü
² Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Geliş Tarihi / Received: 5.1.2022, Kabul Tarihi / Accepted: 26.03.2022

ÖZ

Amaç: Flört şiddeti gençler arasında yaygın olarak görülen ve yaşamlarını etkileyen önemli bir psikososyal sorundur. Bu araştırmanın amacı Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin flört ilişkilerinde şiddetin önlenmesini hedefleyen bir eğitim programının etkinliğini değerlendirmektir. **Gereç ve Yöntem:** Araştırma Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde Hemşirelik ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümlerinde öğrenim gören, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği dersini alan 85 öğrenci üzerinde yürütüldü. Çalışma kapsamında öğrencilere iki oturumluk interaktif online flört şiddeti eğitimi verildi. Eğitim öncesinde Flört Şiddeti Tutum Ölçeği" (FŞTÖ) ile flört şiddeti tutumları ve "Şiddet Eğilim Ölçeği" (ŞEO) ile şiddet eğilimleri; eğitim sonrasında FŞTÖ tekrar değerlendirildi. **Bulgular:** Katılımcıların %14.3'ü flört ilişkisinde şiddete uğradığını, %4.7'si ise şiddete başvurduğunu bildirmiştir. Çalışmaya katılanların %96.48'i interaktif online flört şiddeti eğitimi faydalı bulduğunu belirtmiştir. Katılımcıların FŞTÖ ortalama değerinin eğitim sonrası istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düştüğü gözlenmiştir ($p<0.05$). **Sonuç:** Çalışmanın sonuçları, eğitimin katılımcıların flört şiddeti tutumlarında değişiklik yaratmada etkili olabildiğini göstermiştir. Bu çalışma, Türkiye'de flört şiddetini önleme konusunda interaktif online bir eğitim ortaya koyan ve eğitimin etkinliğini inceleyen ve önemini vurgulayan ilk çalışmalardan biridir.

Anahtar kelimeler: Flört Şiddeti, Üniversite Öğrencileri, İnteraktif Online Eğitim.

Interactive Online Dating Violence Training for University Students

ABSTRACT

Objective: Dating violence is an important psychosocial problem that is common among young people and affects their lives. The aim of this research is to evaluate the effectiveness of a training program aimed at preventing violence in dating relationships among students from Balıkesir University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing and Physiotherapy and Rehabilitation. **Materials and Methods:** The research was carried out on 85 students studying in the Department of Nursing, Physiotherapy and Rehabilitation at Balıkesir University, Faculty of Health Sciences and taking the Gender Equality course. Within the scope of the study, two sessions of interactive online dating violence training were given to the students. Attitudes to dating violence with the "The Dating Violence Scale-DVS" and violence tendencies with the "the Violence Tendency Scale" before the training; After the training, the DVS was re-evaluated. **Results:** 14.3% of the participants reported that they were subjected to violence in a dating relationship, and 4.7% reported that they resorted to violence. 96.48% of the participants in the study stated that they found interactive online dating violence training useful. It was observed that the mean DVS values of the participants decreased statistically significantly after the training ($p<0.05$). **Conclusion:** The results of the study showed that the training could be effective in creating a change in the participants' attitudes towards dating violence. This study is one of the first studies in Turkey that presents an interactive online training on the prevention of dating violence, examines the effectiveness of the training and emphasizes its importance.

Keywords: Dating Violence, University Students, Interactive Online Training.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Evrim GÖZ, Tarsus Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Mersin, Türkiye.

E-mail: fzt_evrım@hotmail.com

Bu makaleye atıf yapmak için / Cite this article: Göz, E., ve Dokuzcan, D.A. (2022). Üniversite öğrencilerinde interaktif online flört şiddeti eğitimi. *BAUN Health Sci J*, 11 (3),495-502. <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.1053845>

BAUN Health Sci J, OPEN ACCESS <https://dergipark.org.tr/tr/pub/balikesirsbd>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

GİRİŞ

Flört şiddeti, ısrarlı takip de dahil olmak üzere evli olmayan bir flört ilişkisinde ortaya çıkan fiziksel, psikolojik, duygusal, ekonomik veya cinsel istismarı ifade etmektedir (CDC,2021). Flört şiddeti beraberlik sırasında ya da sonrasında kişilerin diğeri üzerinde kontrol kazanmaya çalıştığı, zarar verici davranışları içermektedir. Zarar verici davranışlar; partneri kontrol etmek için sözel, duygusal, sanal, fiziksel ya da cinsel şiddet, tehdit ya da sosyal kısıtlamalar gibi farklı biçimlerde ortaya çıkabilir. Çoğu zaman bir şiddet türü ortaya çıktıktan sonra diğeri türler de ortaya çıkmakta ve artarak devam etmektedir (Koçak ve Can, 2019; Set, 2020).

Flört şiddeti gençler arasında yaygın olarak görülen ve yaşamlarını etkileyen önemli bir psikososyal sorundur. Genç bireylerin yaklaşık %20-37'sinin ilişkilerinde flört şiddetine maruz kaldığı tahmin edilmekte ve bu gençler yalnızca şiddet içeren davranışların kurbanları olarak değil, aynı zamanda failer olarak da karşımıza çıkmaktadır (Cornelius ve Resseguie, 2007). Üniversite öğrencilerinin %8-37'sinin fiziksel, %2-10'unun cinsel ve %43-86'sının psikolojik flört şiddetine maruz kaldığı bildirilmektedir. Bu şiddet deneyimlerinin kısa ve uzun vadede fiziksel yaralanma, kronik baş ve boyun ağrısı, artan depresyon ve anksiyete bulguları, post travmatik stres bozukluğu, düşük akademik performans, madde ve alkol kullanımı ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar gibi pek çok akademik, fiziksel ve psikolojik riskle ilişkili olduğu bilinmektedir (Brewer, Thomas ve Higdon, 2018; Eshelman ve Levendosky, 2012; Üstünel, 2020). Gençlerle flört şiddetinin yaygınlığı ve sonuçları, onu erken ve etkili önleme gerektiren bir halk sağlığı sorunu haline getirmektedir. Flört şiddetini önlemeye yönelik yapılan araştırmalarda birey, ilişkiler, topluluk ve toplum dahil olmak üzere birden fazla düzeyde var olan flört şiddeti risk faktörlerini incelenmektedir. Araştırmalar, gençlerin ailelerinde şiddete maruz kalma deneyimlerinin (ebeveynler arası şiddete tanık olma; çocuklara kötü muamele), flört şiddeti ve akran ve suça bağlı şiddet uygulanması ile bağlantılı olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte şiddet içeren ilişkileri olan arkadaşlara sahip olmanın, ebeveynler arası şiddete tanık olmaktan ziyade flört şiddeti uygulama ve mağduriyetini daha güçlü bir şekilde yordadığı da düşünülmektedir. Sosyal ilişkilerde çoklu şiddet deneyimleri, olumlu rol modellerinin eksikliği ve şiddeti destekleyici akran grubu normları, akran ve flört şiddeti yaşama veya uygulama riskini artıran etkileşimli faktörlerdendir (Ball ve arkadaşları 2012; Brendgen, Vitaro, Tremblay ve Wanner, 2002; Resnick, Ireland ve Borowsky, 2004).

Flört şiddetinin yaygınlığı ve ortaya çıkardığı olumsuz sonuçlar görüldükçe önlenmesi için yapılan toplum araştırmaları geçtiğimiz yıllarda hızlanmaya başlamıştır. Flört şiddeti ile ilgili bilgilendirme çalışmaları ileride ortaya çıkabilecek şiddet davranışlarının önüne geçmeye ve gençlerin bilinçlenerek kendilerini korumalarına yardımcı olacaktır. Bu nedenle eğitim sistemi içerisinde flört şiddetini önlemeyi hedefleyen

programların geliştirilmesi ve öğrencilerin içerisinde yer alacağı aktivitelerin düzenlenmesi ile şiddet algısının değişeceği ve öğrencilerin bilincinin artacağı böylece şiddetin önüne geçilebileceği düşünülmektedir (Özdere ve Kürtül, 2018; Selçuk, Dilek ve Mercan, 2018; Set, 2020; Wong, Bouchard ve Lee, 2021). Son dönemlerde ülkemizde de flört şiddetinin gençler arasında yaygın bir sorun olduğu ortaya konulmuş, bu konudaki araştırmaların sayısı artmış, bilgilendirici ve farkındalık artırıcı çalışmaların gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ancak ulusal literatüre bakıldığında flört şiddeti eğitim programının etkinliğini inceleyen araştırma sayısının oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin flört ilişkilerinde şiddetin önlenmesini hedefleyen bir eğitim programının etkinliğini değerlendirmektir.

Araştırmanın hipotezleri

H₁: Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü öğrencilerine flört şiddeti konusunda uygulanan interaktif online eğitimin flört şiddeti tutumu puan ortalamasına etkisi vardır.

H₂: Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü öğrencilerine flört şiddeti konusunda uygulanan interaktif online eğitimin kız öğrencilerde flört şiddeti tutumu puan ortalamasına etkisi erkek öğrencilere göre daha yüksektir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde Hemşirelik ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümlerinde öğrenim gören, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği dersini alan öğrenciler ile gerçekleştirildi. Toplumsal cinsiyet açısından geleneksel bakış açısı, eşitsizliklerin ve şiddetin temel kaynaklarından biri olarak kabul gördüğünden, özellikle Toplumsal Cinsiyet Eşitliği dersi alan öğrencilerde dersi almayan öğrencilere göre toplumsal cinsiyet açısında temel bir bilgi birikimi ders süreci içerisinde olduğundan dersi alan öğrencilerde yapılması tercih edilmiştir.

Araştırmanın tipi

Çalışma ön test ve son test biçiminde ve tek grupta yarı deneysel tipte uygulandı.

Araştırmanın yeri ve zamanı

Çalışma Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde 2020-2021 Güz Eğitim ve Öğretim yarıyılıının sonunda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evrenini Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Hemşirelik bölümünde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Dersi alan tüm öğrenciler oluşturmakta olup (n=102), örneklem seçimi için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği dersini almış olmak dışında herhangi bir kriter belirlenmemiştir. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan toplam 95 öğrenciyle 2020-2021 Güz Eğitim ve Öğretim yarıyılıının sonunda iki oturumluk, her oturum

60 dakika olacak şekilde flört şiddeti eğitimi verildi. Yapılan incelemelerde 10 kişinin ölçekleri doğru bir şekilde doldurmadığı görüldü. Bu nedenle 85 kişinin verileri analiz edildi. Evrenin %83.3'üne ulaşılmıştır.

Veri toplama araçları ve yapılan işlem

İnteraktif yöntemler kullanılarak oluşturulan online eğitim öncesinde Flört Şiddeti Tutum Ölçeği" (FŞTÖ) ile flört şiddeti tutumları ve "Şiddet Eğilim Ölçeği" (ŞEÖ) ile şiddet eğilimleri; eğitim sonrasında ise Flört Şiddeti tutumları tekrar değerlendirildi.

Online eğitim içeriği: Çalışmanın amacı doğrultusunda interaktif online öğretim yöntemleri kullanıldı. Bu yöntemlerden ilkini, farklı konuları içeren teorik materyaller oluşturdu. Bu kapsamda Flört şiddetinin tanımı ve türleri, risk faktörleri, görülme oranları, etkileri, flört şiddetine yönelik tutum ve algılar, koruma programları, flört şiddetini besleyen mitler, güvenli ilişki cetveli, flört hakları, sağlıklı sosyal ve duygusal ilişki gibi teorik konuları içeren okumalar yapıldı, örnek olaylar incelendi ve bunlara ilişkin tartışmalar yapıldı (Ball ve ark., 2012; CDC, 2021, Üstünel, 2020). İkincisini ise, teorik okumaları destekler biçimde olan Flört şiddeti ile ilgili 40 Tilki Blog tarafından oluşturulmuş olan 10 kısa video içeriğinin paylaşılması ve tartışılması oluşturdu (40 Tilki, 2021). Video içeriğinin paylaşılması için gerekli izinler alındı. Ayrıca bu materyallerin dışında, öğrencilerin gözlemleri ve deneyimleri eğitim içi etkinlikte başvuru olan canlı kaynakları oluşturdu.

Eğitim videoları: Video içerikleri; Aşk, sevgi nedir, ne değildir? Flört şiddeti nerede başlar? Öfke nedir?, Şiddet nedir?, Sanal şiddet nedir?, Israrlı takip nedir?, Flört şiddeti nedir? Konularını içermektedir.

Videolar (40 Tilki, 2021):

- Tehdit ve Suçlu Hissettirme
- Öfke
- Aşırı Kontrol
- Sanal Şiddet
- Israrlı Takip 1
- Israrlı Takip 2
- Bir Flört Şiddeti Hikayesi / My Story About My Abusive Boyfriend
- Aşk Bu Değil / That's Not Love
- Seni Seviyorum O Halde Sil 1
- Seni Seviyorum O Halde Sil 2

Tanımlayıcı Bilgi Formu: Tanımlayıcı Bilgi Formu araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturuldu (Foshee ve ark., 2004; Selçuk ve ark., 2018). Araştırmaya katılan öğrencilere cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, yaşadığı yer gibi sosyo-demografik özellikleri, şiddet uygulama/maruz kalma durumu, flört ilişkisi varlığı ve süresine ilişkin sorulardan oluşan tanımlayıcı bilgi formu uygulanmıştır.

Flört Şiddeti Tutum Ölçeği (FŞTÖ): Katılımcıların eğitim öncesi ve sonrası flört şiddetine yönelik tutumlarını değerlendirmek için Terzioğlu ve arkadaşlarının (2016) geliştirdiği "Flört Şiddeti Tutum Ölçeği" kullanıldı. Beş alt boyuttan oluşan ölçekte cinsel şiddet 7, duygusal şiddet 6, genel şiddet 5, ekonomik şiddet 5 ve fiziksel şiddet 5 madde olmak

üzere toplamda 28 madde yer almaktadır. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği'ne verilen yanıtlar her bir maddeye verilen puanlar üzerinden değerlendirilmektedir. Ölçekte maddeleri 5'li likert tipte ve 1) "kesinlikle katılmıyorum", 2) "Katılmıyorum", 3) "Kararsızım", 4) "Katılıyorum", 5) "Tamamen Katılıyorum" şeklindedir. Her madde için alınabilecek en yüksek puan 5, en düşük puan ise 1'dir. Puan ortalamasının 5'e yaklaşması bireylerin flört şiddetine yönelik sahip olduğu tutumlarının, flört şiddetini desteklemediğini göstermektedir (Gönenç ve arkadaşları, 2016).

Şiddet Eğilimi Ölçeği (ŞEÖ)

Öğrencilerin şiddet eğilimlerinin değerlendirilmesi Göka, Bayat ve Türkçapar tarafından 1995 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen çalışmada kullanılmak üzere geliştirilen "Şiddet Eğilimi Ölçeği (ŞEÖ)" ile yapılmıştır. ŞEÖ öğrencilerin şiddet eğilimlerini ölçmek için kullanılan geçerli ve güvenilir bir ölçektir. ŞEÖ'de toplam 20 madde bulunmaktadır. "Hiç uygun değil", "Biraz uygun", "uygun" ve "çok uygun" maddeleri sırasıyla bir ile dört arasında puanlanan ölçekten en az 20 ve en fazla 80 puan alınmaktadır. Yüksek puan, bireyin şiddet eğiliminin yüksek olduğunu göstermektedir. 1-20 arasındaki puan öğrencinin Şiddet eğiliminin "çok az", 21-40 arasındaki puan "az"; 41-60 arasındaki puan "fazla", 61-80 arasındaki puan "çok fazla" olduğunu göstermektedir. (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1998).

İstatistiksel analiz

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 22.0 programı kullanıldı. Verilerin analizinde standart sapma, aritmetik ortalama, frekans ve yüzde değerleri hesaplandı, veriler normal dağılıma uygun olarak dağılmadığından eğitim öncesi ve sonrası ölçek sonuçlarındaki değişimi incelemek için Wilcoxon Sıralı testi uygulandı. Ölçek değerlerinin cinsiyetler arasındaki karşılaştırmaları için Mann Whitney U testi kullanılmıştır (Hayran, 2011).

Araştırmanın etik yönü

Çalışmamız, 24.02.2021 tarihinde E-94025189-050.01.04-10806 sayı numarası ile Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır. Araştırma Helsinki Deklarasyonuna uygun şekilde yürütülmüş olup, katılımcılardan online ortamda yazılı olarak onam alınmıştır. Kullanılan eğitim içerikleri için içerik üreticilerinden, ölçekler için ölçek sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımını Tablo 1'de gösterilmiştir. Toplam 85 katılımcının %71.8'i (n=61) kadın, %28.2'si (n=24) erkektir. Katılımcıların %75.3'ünün (n=64) geçmişte, %27.1'inin (n=23) ise günümüzde flört ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Flört ilişkisi yaşamış 64 kişiden %46.9'u (n=30) flört süresinin 1 yıldan az, %40.6'sı (n=26) 1-3 yıl arası, %12.5'i (n=8) ise dört yıldan uzun sürdüğünü belirtmiştir. Katılımcıların %14.3'ü (n=11) flört ilişkisinde şiddete uğradığını, %4.7'si ise (n=4) şiddete başvurduğunu bildirmiştir (Tablo 1). Çalışmaya

katılanların 96.48'i (n=82) interaktif online flört şiddeti eğitimi faydalı bulunduğunu belirtmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı.

Demografik Özellikler		n	%
Cinsiyet	Kadın	61	71.8
	Erkek	24	28.2
Bölüm	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	53	62.4
	Hemşirelik	32	37.6
Geçmiş flört ilişki durumu	Var	64	75.3
	Yok	21	24.7
Güncel flört ilişki durumu	Var	23	27.1
	Yok	62	72.9
Flört ilişki süresi	Bir yıldan az	30	46.9
	1-3 yıl	26	40.6
	Dört yıldan fazla	8	12.5
Flört ilişkisinde şiddete uğrama	Evet	11	14.3
	Hayır	66	85.7
Flört ilişkisinde şiddete başvurma	Evet	4	4.7
	Hayır	81	95.3
Şiddet eğilimi	Çok az	0	0
	Az	69	81.2
	Fazla	15	17.6
	Çok fazla	1	1.2
TOPLAM		85	100.0

Katılımcıların eğitim öncesi ve sonrası Flört Şiddeti Tutum Ölçeği alt parametrelerindeki değişim Tablo 2'de gösterilmiştir. FŞTÖ ortalama değerinin eğitim

sonrası istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düştüğü gözlenmiştir ($p<0.05$, Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcıların eğitim öncesi ve sonrası Flört Şiddeti Tutum Ölçeği alt parametrelerindeki ortalama puan değişim.

Alt Parametreler	Ön Test (n=85) X±SS	Son Test (n=85) X±SS	p
Genel Şiddet	4.77±0.42	4.76±0.43	0.82
Fiziksel Şiddet	4.65±0.47	4.73±0.47	0.04*
Duygusal Şiddet	4.58±0.48	4.62±0.56	0.22
Ekonomik Şiddet	4.36±0.62	4.45±0.62	0.11
Cinsel Şiddet	4.64±0.56	4.70±0.52	0.19
Toplam	4.60±0.37	4.65±0.42	0.011*

FŞTÖ: Flört Şiddeti Tutum Ölçeği, *Wilcoxon işaretli sıralar testi, $p<0.05$, X:Ortalama, SS:Standart sapma.

Katılımcıların Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ortalamalarının cinsiyete göre karşılaştırmasına ilişkin bilgiler tablo 3'te gösterilmiştir. FŞTÖ ön test ve son test toplam değerlerinin kadınlarda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ön test sonuçlarında FŞTÖ'nin ekonomik ve cinsel şiddet alt parametrelerinde, son test sonuçlarında ise fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddet alt parametrelerinde kadın

katılımcıların puanlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür ($p<0.05$, Tablo 3).

Flört şiddetine maruz kalan 11 öğrencinin online interaktif flört şiddeti eğitimi sonrası FŞTÖ ortalamalarının 4.60'tan 4.65'e yükseldiği ve bu artışın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p=0.028$).

Tablo 3. Katılımcıların Flört Şiddeti Tutum Ölçeği puan ortalamalarının cinsiyetlere göre karşılaştırması.

Ölçekler n (85)	Kadın (n=61) X±SS	Erkek (n=24) X±SS	p
FŞTÖ Toplam - Ön Test	4.70±0.29	4.36±0.46	0.000*
Genel Şiddet	4.82±0.34	4.66±0.57	0.80
Fiziksel Şiddet	4.70±0.42	4.53±0.56	0.24
Duygusal Şiddet	4.62±0.43	4.46±0.58	0.44
Ekonomik Şiddet	4.53±0.48	3.92±0.70	0.001*
Cinsel Şiddet	4.80±0.38	4.25±0.74	0.000*
FŞTÖ Toplam – Son Test	4.75±0.31	4.42 ±0.56	0.000*
Genel Şiddet	4.82±0.31	4.61±0.62	0.09
Fiziksel Şiddet	4.70±0.42	4.52±0.70	0.019*
Duygusal Şiddet	4.65±0.51	4.54±0.69	0.905
Ekonomik Şiddet	4.59±0.53	4.07±0.70	0.001*
Cinsel Şiddet	4.83±0.37	4.38±0.68	0.002*

FŞTÖ: Flört Şiddeti Tutum Ölçeği, **ŞEÖ:** Şiddet Eğilim Ölçeği, *Mann Whitney U Testi, p<0.05, **X:**Ortalama, **SS:**Standart sapma.

TARTIŞMA

Bu çalışma Balıkesir Üniversitesi Hemşirelik ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü öğrencilerinde İnteraktif Online Flört şiddeti önleme eğitimin öğrencilerin Flört Şiddeti tutumları üzerindeki etkisini araştırmayı hedeflemiştir. Bu amaçla, flört şiddeti konusundaki farkındalığı artıracak ve güvenli ve sağlıklı ilişkiler kurma konusunda bilgilendirme sağlayacak bir flört şiddeti önleme programı hazırlanmıştır. Çalışmanın sonuçları, eğitimin katılımcıların flört şiddeti tutumlarında değişiklik yaratmada etkili olabildiğini göstermiştir. Bu çalışma, Türkiye’de flört şiddetini önleme konusunda interaktif online bir eğitim ortaya koyan ve eğitimin etkinliğini inceleyen ilk çalışmalardan biri olma özelliğini taşıdığı için ulusal literatüre katkı sağlamaktadır. Bu çalışma ile flört şiddetine ilişkin önleyici yaklaşımların önemi vurgulanmaktadır.

Flört şiddetinin potansiyel fiziksel, psikolojik ve sosyal sonuçlarından dolayı bu saldırganlık biçimini önlemeye ve iyileştirmeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Günümüzde flört ilişkilerindeki şiddeti önleme veya mağdurlarını korumaya yönelik çeşitli programlar geliştirilmiştir. Flört şiddetini önleme programlarında kullanılan teorik temeller ve teknikler açısından çok fazla çeşitlilik olmasına rağmen, önleme programları genellikle iki alt boyutta değerlendirilmektedir (Cornelius ve Resseguie, 2007). Birincil koruma programları genellikle risk faktörlerini belirleyerek bu doğrultuda bir kurumdaki ya da sınıftaki tüm popülasyonu veya daha sonra flört ilişkisinde şiddet görme ihtimali yüksek olan bireyleri hedefleyen önleme programlarıdır. Bu programda riskli bireylere eğitimler verilerek flört ilişkisi içerisinde ilk şiddet olayının önlenmesi amaçlanır. Birincil önleme programlarında genellikle sağlıklı ilişki stratejileri ve toplumsal cinsiyet eşitliği hakkında bilgilendirmeler yer alır. Flört ilişkilerinin 18-24 yaş aralığında görülme oranı yüksek

olduğundan, genellikle birincil önleme programları bu yaş grubunu hedef alarak uygun tutum ve davranışları arttırmayı amaçlar. Araştırmalar birincil koruma yöntemlerinin farkındalığın artmasında etkili olduğunu göstermektedir. İkincil koruma programları ise, mevcut şiddeti durdurmaya odaklanmıştır. Flört şiddeti vakalarına veya mevcut zararlı tutumların sürdürülmesine müdahale etmek için geliştirilen güvenli ve uygun yollar anlatılır bununla birlikte flört şiddetinin mevcut olduğunu gösteren uyarı işaretleri öğretilir. Her iki önleme programı da genellikle grup tartışmaları, rol yapma senaryoları, yazılı bilgilendirme metinleri veya videolar gibi etkileşimli etkinlikleri içerir (Wong ve arkadaşları, 2021). Bizim çalışmamızda da literatürdeki benzer çalışmalar örnek alınarak şiddet ve flört şiddeti konusunda yazılı bilgilendirme metinlerine, grup tartışmalarına, örnek senaryolara ve çözümlerine, eğitim videolarına ve tartışmalara yer verilerek interaktif bir eğitim ortamı oluşturuldu.

Flört şiddetini önlemeye yönelik programların etkinliğini inceleyen en güncel meta analizde, yapılan çalışmalarda çoğunlukla tek seanslık kısa eğitimlerin yer aldığı ve ön test- son test yöntemi ile tutum değişikliklerinin incelendiği ve bu eğitimlerin flört şiddeti tutumlarında değişime sebep olurken davranışları değiştirme açısından yeterli olmadığı bildirilmiştir (Wong ve arkadaşları, 2021). Ball ve ark. 144 öğrencide 24 haftalık bir flört şiddeti önleme programı geliştirmiş ve programın sonunda öğrencilerin sağlıklı ilişki becerilerinde önemli artışlar görüldüğünü ancak flört şiddeti uygulama ve maruz kalma oranlarında bir değişim olmadığını bildirmişlerdir (Ball ve arkadaşları, 2012).

Davranış değişimini etkilemek, bilgi veya tutumları değiştirmekten çok daha karmaşık bir süreç olduğundan bu da öngörülebilir bir durumdur. Bizim çalışmamızda da benzer şekilde ikişer saatlik iki oturumdan oluşan bir eğitim öncesinde ve sonrasında katılımcıların flört şiddeti tutumları değerlendirilmiş ve eğitim sonucunda

flört şiddeti tutumlarında bir gelişme olduğu katılımcıların flört şiddetini artık daha az desteklediği görülmüştür. Bununla birlikte flört şiddeti mağduru olan öğrencilerin tutumları ayrıca analiz edilmiş ve flört şiddetini kabullenici tutumlarının azaldığı görülmüştür. Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine yönelik tutumlarının değişiminin istismarcı davranışların gelişimini dolaylı olarak önleyeceğini ve bunun da şiddetin ortadan kaldırılabilmesi için önemli bir adım olacağını düşünmekteyiz.

Çalışmamızda interaktif online flört şiddeti eğitimi sonucunda üniversite öğrencilerinde flört şiddetine ilişkin kabullenici tutumların azaldığı görülmüştür. Çalışmada kullandığımız Flört Şiddeti Ölçeği genel, fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel olmak üzere flört şiddetini inceleyen beş alt parametreden oluşuyordu Eğitim öncesi ve sonrası öğrencilerin flört şiddeti tutumlarındaki değişim alt parametreler düzeyinde incelendiğinde genel olarak flört şiddetini destekleyici tutumların azaldığı ve en büyük farkın da fiziksel flört şiddetinde olduğu görüldü. Literatürdeki benzer çalışmalar incelendiğinde farklı ölçekler kullanılsa da yine de bezer sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Özdere ve ark. 319 üniversite öğrencisine tek oturumluk bir flört şiddeti eğitimi vermiş ve eğitim sonrasında hem kadınlar tarafından hem de erkekler tarafından uygulanan fiziksel flört şiddeti kabullenici tutumlarında azalma olduğunu bildirmiştir (Özdere ve Kürtül, 2018). Üstünel ve ark. 90 öğrenci ile gerçekleştirdiği 8 oturumluk flört şiddeti önleme programı sonrası ise kadınlar tarafından uygulanan fiziksel şiddeti kabullenici tutumlarda bir azalma olurken, erkekler tarafından uygulanan fiziksel şiddete yönelik tutumlarda bir değişiklik olmadığını bildirmiştir (Üstünel, 2020). Foshee ve ark. ise 460 öğrenciye Güvenli Flört eğitimi verdiği ve bu öğrencileri 4 yıl süreyle izlediği çalışmanın sonucunda öğrencilerin uyguladığı ve maruz kaldığı fiziksel, duygusal ve cinsel flört şiddeti oranlarının; Wolfe ve ark. da 5 oturumluk eğitim sonrası fiziksel ve duygusal flört şiddeti oranlarının azalmasını sağladığını göstermiştir (Foshee ve arkadaşları, 2004; Wolfe, 2006). Hem bu çalışmayı hem de literatürdeki benzer çalışmaları incelediğimizde etkili bir flört şiddeti eğitimi ile başta fiziksel olmak üzere flört şiddetinin tüm alt parametrelerine dair öğrenci tutumlarında bir gelişme sağlandığı, öğrencilerin eğitimler sonrası flört şiddetini daha az desteklediği ve flört şiddeti uygulama /maruz kalma oranlarının azaldığı görülmektedir.

Flört şiddeti, romantik ilişkilerde, taraflardan birinin ya da her iki ikisinin de diğerine, fiziksel, cinsel, ekonomik, psikolojik ya da dijital şiddet uygulamasını ifade etmektedir. Literatür incelendiğinde flört ilişkilerinde şiddet görülme oranlarının oldukça yüksek olduğu ve şiddete uğrayan tarafın çoğunlukla kadın olduğu görülmektedir (Koçak ve Can, 2019; Set, 2020). Dünya genelinde kadınların %20-40 oranlarında fiziksel ve cinsel flört şiddetine, yaklaşık %90 oranında da psikolojik şiddete maruz kaldığı bilinmektedir (Tjaden ve Thoennes, 2000). Bizim ülkemizde yapılan araştırmalarda ise kadınların %84'ünün cinsel şiddeti

deneyimledikleri, üniversite öğrencilerinde ise hem fiziksel hem de cinsel şiddet uygulama oranlarının erkeklerde daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Kayı, Yavuz ve Arıcan, 2000; Set, 2020). Bizim çalışmamızda da kadın öğrencilerin %16.7'si erkek öğrencilerin ise %8.7'si flört şiddetine maruz kaldığını bildirmiştir. Sadece şiddet uygulama ve maruz kalma oranları değil şiddete dair tutum ve algılarda da cinsiyetler arası farklılık olduğu görülmektedir. Ulusal yayımlar incelendiğinde erkek öğrencilerin fiziksel ve duygusal flört şiddetini kadınlara göre daha çok desteklediği görülmektedir (Özdere ve Kürtül, 2018; Selçuk ve arkadaşları, 2018; Üstünel, 2020). Bizim çalışmamızda ise kadın ve erkek öğrenciler şiddet eğilimleri ve eğitim öncesi fiziksel ve duygusal şiddeti kabullenme düzeyleri açısından benzerdi. Ancak ekonomik ve cinsel şiddeti kabullenme düzeyleri erkeklerde daha yüksekti. Eğitim sonrası bu değerler eğitim öncesi değerler göre azalsa da yine de kadın öğrencilere kıyasla erkek öğrencilerin hem fiziksel hem ekonomik hem de cinsel şiddeti desteklemeye daha çok meyilli olduğu görüldü. Cinsiyetler arası bu tutum farklılıklarının Türk toplumunun erkek egemen bir toplum olmasından ve üniversite öğrencilerinin yetiştikleri süreçte toplumsal cinsiyet eşitsizliği normlarını benimsemiş olmalarından kaynaklandığını düşünmekteyiz.

Ülkemizde flört şiddeti eğitiminin etkilerinin incelendiği çalışmaların flört şiddetinin yalnız psikolojik ve fiziksel parametrelerine odaklandığı ancak hiçbir çalışmada ekonomik ve cinsel şiddet tutumlarının incelenmediği görülmüştür. Bizim çalışmamız flört şiddeti eğitimi öncesinde ve sonrasında öğrencilerin hem ekonomik hem de cinsel flört şiddeti tutumlarını inceleyen ilk çalışma olma özelliğini göstermekte ve bu yönden ulusal literatüre önemli bir katkı sunmaktadır. Bununla birlikte uluslararası literatür incelendiğinde flört şiddetinin nedenlerini, risk faktörlerini, sonuçlarını ve ilişkili etmenleri inceleyen pek çok çalışma ile karşılaşılmakta flört şiddetinin çok yaygın ve önlenmesi gereken bir sorun olduğu belirtilmektedir. Flört şiddetinin erken yaşlarda başladığı ve önüne geçilmesi gereken önemli bir sorun olduğu belirtilmesine karşın flört şiddetini önlemeye yönelik yapılan araştırma sayısı oldukça kısıtlıdır. İnteraktif online flört eğitiminin öğrencilerin flört şiddeti tutumlarına ilişkin etkilerini inceleyen bu çalışmamızın hem ulusal hem de uluslararası literatüre önemli katkıları olduğunu düşünmekteyiz. Bu çalışma üniversite öğrencilerinin flört şiddeti ile ilgili görüşlerinin saptanması ve flört şiddetinden korunmaları için gerekli bilgilendirme ve farkındalığın oluşturulması açısından önemli bulgular sunmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmamızın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bunlardan birincisi çalışmanın tek grup ön test-son test tasarımında uygulanmış olması ve bir kontrol grubunun olmamasıdır. İkinci bir kısıtlılık ise çalışmanın kısa ve uzun dönem takip sonuçlarının olmamasıdır. Öğrencilerin eğitim sonrası flört şiddetine ilişkin

tutumları tekrar sorgulanmış ancak eğitimin uzun dönem sonuçları sorgulanmamıştır. Üçüncü bir kısıtlılık ise çalışma tek bir üniversitenin tek bir fakültesinde uygulanmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda hem deney hem kontrol gruplarını içeren, farklı üniversitelerde farklı fakültelerin öğrencilerini de kapsayan ve eğitimlerin uzun dönem etkinliğini de inceleyen çalışmalara ihtiyaç vardır.

SONUÇ

İnteraktif online flört şiddeti eğitimiyle genç bireylerin flört şiddeti konusundaki farkındalığını arttırmayı, güvenli ve sağlıklı ilişkiler konusunda onları bilgilendirmeyi amaçladığımız çalışmamızın sonucunda flört şiddeti eğitiminin katılımcıların flört şiddeti tutumlarında değişiklik yaratmada etkili olabildiği görülmektedir. Bu çalışma, Türkiye’de flört şiddetini önleme konusunda interaktif online bir eğitim ortaya koyan ve eğitimin etkinliğini inceleyen ilk çalışmalardan biri olma özelliğini taşıdığı için ulusal literatüre katkı sağlamaktadır.

Yapılan eğitimde kız öğrencilerin flört şiddetine ilişkin tutumlarında daha yüksek oranda değişim olduğundan bu alanda yapılacak çalışmalarda erkek öğrenciler için farkındalığı daha çok arttıracak uygulamalar yapılabilir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar, herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemektedir.

Yazar Katkıları

Plan, tasarım: EG, DAD; **Gereç, yöntem ve veri toplama:** EG, DAD; **Veri analizi ve yorumlar:** EG; **Yazım ve eleştirel değerlendirme:** EG.

KAYNAKLAR

- Ball, B., Tharp, A. T., Noonan, R. K., Valle, L. A., Hamburger, M. E., & Rosenbluth, B. (2012). Expect respect support groups: preliminary evaluation of a dating violence prevention program for at risk youth. *Violence Against Women, 18*(7), 746-762. <https://doi.org/10.1177/1077801212455188>
- Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1998). Aile içinde ve toplumsal alanda şiddet. *Bilim serisi, 113*, 45-48.
- Brendgen, M., Vitaro, F., Tremblay, R. E., & Wanner, B. (2002). Parent and peer effects on delinquency related violence and dating violence: A test of two mediational models. *Social Development, 11*(2), 225-244. <https://doi.org/10.1111/1467-9507.00196>
- Brewer, N., Thomas, K. A., & Higdon, J. (2018). Intimate partner violence, health, sexuality, and academic performance among a national sample of undergraduates. *Journal of American College Health, 66*(7), 683-692. <https://doi.org/10.1080/07448481.2018.1454929>
- CDC. (2021). Preventing Teen Dating Violence. Erişim Adresi: <https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/teendatingviolence/fastfact.html> Erişim Tarihi: 01.03.2022

- Cornelius, T. L., Resseguie, N. (2007). Primary and secondary prevention programs for dating violence: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior, 12*(3), 364-375. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2006.09.006>
- Eshelman, L., Levendosky, A. A. (2012). Dating violence: mental health consequences based on type of abuse. *Violence and Victims, 27*(2), 215-228. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.27.2.215>
- Foshee, V. A., Bauman, K. E., Ennett, S. T., Linder, G. F., Benefield, T., & Suchindran, C. (2004). Assessing the long-term effects of the safe dates program and a booster in preventing and reducing adolescent dating violence victimization and perpetration. *American Journal of Public Health, 94*(4), 619-624.
- Gönenç, i. M., Terzioğlu, F., Özdemir, F., Güvenç, G., Gülşah, K., Sezer, N. Y., Hiçyılmaz, B. D. (2016). Flört Şiddeti Tutum Ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu hemşirelik ve sağlık bilimleri dergisi, 19*(4), 327-232.
- Hayran, M., Hayran M. (2011). Sağlık araştırmaları için temel istatistik. 1st ed. Ankara: Omega yayınları.
- 40 Tilki Blog. (2021). Flört şiddeti. Erişim Adresi: <https://40tilkiblog.wordpress.com/>. Erişim Tarihi: 01.03.2020
- Kayı, Z., Yavuz, M. F., & Arıcan, N. (2000). Kadın üniversite gençliği ve mezunlarına yönelik cinsel saldırı mağdur araştırması. *Adli Tıp Bülteni, 5*(3), 157-163.
- Koçak, Y. Ç., & Can, H. (2019). Flört şiddeti: tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Türkiye klinikleri obstetric-women's health and diseases nursing-special topics, 5*(3), 43-53.
- Özdere, M., & Kürtül, N. (2018). Flört şiddeti eğitiminin, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutumlarına etkisi. *Social science development journal, 3*(9), 123-136.
- Resnick, M. D., Ireland, M., & Borowsky, I. (2004). Youth violence perpetration: what protects? What predicts? findings from the national longitudinal study of adolescent health. *Journal of adolescent health, 35*(5), 424. e421-424. e410. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2004.01.011>
- Selçuk, K. T., Dilek, A., & Mercan, Y. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi (3)*, 302-308.
- Set, Z. (2020). Flört Şiddeti: Bir Gözden Geçirme. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar, 12*(4), 444-454.
- Tjaden, P., & Thoennes, N. (2000). Prevalence and consequences of male-to-female and female-to-male intimate partner violence as measured by the National violence against women survey. *Violence Against Women, 6*(2), 142-161. <https://doi.org/10.1177/10778010022181769>
- Üstünel, A. Ö. (2020). Eşit, güvenli, özgür ilişki: üniversite öğrencilerine yönelik bir flört şiddeti önleme programının etki değerlendirmesi. *Türk psikoloji yazıları, 23*, 19-41.

- Wolfe, D. A. (2006). Preventing violence in relationships: psychological science addressing complex social issues. *Canadian psychology/psychologie canadienne*, 47(1), 44. <https://doi.org/10.1037/h0087043>
- Wong, J. S., Bouchard, J., & Lee, C. (2021). The effectiveness of college dating violence prevention programs: a meta-analysis. *Trauma, violence, & abuse*, <https://doi.org/10.1177/15248380211036058>